

Archiwum rok po pożarze

2022-02-13

6 lutego 2021 r. w halach należących do archiwum Urzędu Miasta Krakowa przy ul. Na Załączu wybuchł pożar. Zaraz po uruchomieniu systemów alarmowych na miejscu pojawiły się zastępy straży pożarnej, które przystąpiły do akcji gaśniczej. Akcja gaśnicza trwała kilka dni.

Zaangażowanych było 38 jednostek, w sumie z żywiołem walczyło 689 strażaków przez blisko 100 godzin. Zużyto 60 tys. metrów sześciennych wody, 2 tys. litrów środka gaśniczego, 4 tony proszku gaśniczego. Głównym celem akcji było zdrowie uczestników i zabezpieczenie jak największej ilości dokumentów.

Budynek archiwum miał wszelkie odbiory, został wykonany zgodnie z projektem i otrzymał stosowne pozwolenia. Hala została odebrana przez wszystkie służby i przechodziła coroczne przeglądy gwarancyjne, ostatni w czerwcu 2020 r. Archiwum zostało ubezpieczone na kwotę 12 mln zł.

W archiwum znajdowało się ok. 20 tysięcy metrów bieżących dokumentów. Archiwum Miasta Krakowa nie ma charakteru archiwum państwowego, a jedynie archiwum zakładowego Urzędu Miasta Krakowa. Trafiły tam dokumenty w sprawach, które były już zamknięte, prawomocnie zakończone. W archiwum Urzędu Miasta Krakowa przechowywana była dokumentacja archiwalna wszystkich komórek organizacyjnych urzędu (w sumie 40) i zlikwidowanych miejskich jednostek organizacyjnych (72 jednostki).

Większość zasobu, ok. 65 proc. dokumentów, stanowiły dokumenty kategorii B, czyli przechowywane określony czas, a następnie niszczone. Reszta to zbiory dotyczące najcenniejszej kategorii A (tzw. wieczne) i B50 – przechowywane 50 lat (m.in. sprawy Wydziału Architektury, Skarbu, księgi meldunkowe, akta osobowe).

W zbiorach archiwum znajdowały się Domowe Księgi Meldunkowe (z wpisami do połowy lat 60.), Karty Rejestru Mieszkańców (wydane do 1975 r.) Dokumentacja obejmowała również kartotekę ewidencyjno-dowodową osób, którym wydano dowody w latach 1952-1975 oraz koperty dowodów osobistych osób zmarłych wydanych od roku 1975. Znajdowała się także dokumentacja funkcjonującej w latach 1945-1957 Miejskiej Rady Narodowej Miasta Krakowa, Prezydium Rady Narodowej Krakowa z lat 1954-1975, Rady Narodowej Krakowa z lat 1957-1990 oraz Urzędu Miasta Krakowa od 1974 r. Dokumentacja obejmowała także Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krakowie z lat 1952-1975, Prezydium Rady Narodowej z czterech dzielnic (Nowa Huta, Podgórze, Krowodrza, Śródmieście) z lat 1954-1975, oraz dokumenty Urzędu Dzielnicowego Nowej Huty, Krowodrzy, Śródmieścia i Podgórza z lat 1975-1990.

Co istotne – w archiwum nie były przechowywane dokumenty spraw bieżących (nie było tam części akt z 2018 r. i w całości z lat 2019-2021), nie było także akt stanu cywilnego (USC ma odrębne archiwum), Powiatowego Zespołu Geodezyjnego i Kartograficznego prowadzonego przez Wydział Geodezji (są w innej lokalizacji), Wydziału Kształtowania Środowiska (są w odrębnym archiwum, tzw. geologicznym), Miejskiego Konserwatora Zabytków, gromadzącego dokumentację historyczno-konserwatorską obiektów i zespołów architektonicznych wpisanych do rejestru zabytków (są w tzw. archiwum podręcznym), nie było również dokumentacji Miejskiego Inżyniera Ruchu, spraw dotyczących przekształcenia użytkowania wieczystego we

własność (są w Wydziale Skarbu Miasta) oraz dokumentacji archiwalnej Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (jest w innym miejscu). Ponadto w wydziałach obsługujących klientów istnieją akta podręczne. Akta tych wydziałów mają odzwierciedlenie w informatycznych systemach oraz w rejestrach państwowych.

Dokumentacja architektoniczna w części dotyczącej pozwoleń na budowę, zgodnie z wymogami prawa budowlanego, była w jednym egzemplarzu przekazywana do PINB i w tym zakresie w całości przetrwała i jest dostępna.

Istnieje spis elektroniczny tematów, które znajdują się w archiwum. Możliwe są więc do odtworzenia w mniejszym lub większym zakresie rejestry prowadzonych spraw, zwłaszcza tych nowszych. Problemem mogą być dokumenty starsze, które nie miały kopii i nie były digitalizowane, ponieważ Urząd Miasta Krakowa nie ma takiego obowiązku. Sporo jednak dokumentów posiadało kopie, ponieważ figurują one w innych instytucjach. Odtworzenie części dokumentów jest także możliwe w ramach wymiany korespondencji z szeregiem instytucji, m.in. z ministerstwami, sądami czy innymi podmiotami.

30 marca 2021 r. Urząd Miasta Krakowa otrzymał ekspertyzę techniczną, dotyczącą sposobów zabezpieczenia i usuwania skutków katastrofy budowlanej wywołanej pożarem. Ekspertyzę wykonali specjaliści z Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Krakowskiej. Określiła ona również kolejność i sposób wykonywania prac rozbiórkowych hali nr 1 i 2, uwzględniając przy tym ochronę dokumentów, które ocalały z pożaru.

12 kwietnia 2021 r. rozpoczęły się prace rozbiórkowe elementów konstrukcyjnych hali nr 2 archiwum – najbardziej uszkodzonej w wyniku pożaru. Prace zakończyły się w połowie sierpnia. Pozostawiono jedynie fundamenty. Z pożaru ocalał budynek administracyjny oraz korytarze łączące go z halą nr 3.

Od 12 kwietnia do 5 sierpnia 2020 r. trwała akcja wydobywania dokumentów. Na miejscu były one segregowane według możliwości ich ratowania i poddawania procesom zabezpieczającym. Wszystkie czynności wykonywano pod nadzorem ekspertów – archiwistów Archiwum Narodowego i konserwatorów akt. W trakcie akcji ratowniczej wydobyto i zabezpieczono około 877 metrów akt. Z tego około 800 metrów dokumentów zostało zamrożonych, natomiast 77 metrów poddano procesowi suszenia, a dezynfekcję zlecono Bibliotece Jagiellońskiej – proces ten został zakończony, a dokumenty zwrócone do UMK.

18 sierpnia 2021 r. około 28 metrów dokumentacji zamrożonej przekazano do próbnego suszenia przy wykorzystaniu procesu liofilizacji i dezynfekcji poprzez fumigację akt do Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. **8 listopada** kolejna partia akt, tym razem około 50 metrów, została z kolei przekazana do firmy Belfor w celu poddania ich tym samym procesom zabezpieczającym.

W grudniu 2021 r. do Krakowa wróciło około 28 metrów akt z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Są one obecnie przechowywane w tymczasowych magazynach przy ul. Dobrego Pasterza, przechodząc niezbędną kwarantannę po przeprowadzonej dezynfekcji. Rozpoczęły się także prace zmierzające do uporządkowania i zinwentaryzowania osuszonych i zdezynfekowanych akt. Prace będą prowadzone pod nadzorem konserwatorów akt.

Zwrot dokumentów przekazanych firmie Belfor planowany jest na **koniec 1 kwartału 2022 r.** Wówczas zostanie dokonana analiza stanu zachowania odzyskanych dokumentów pod kątem wyboru metody ratowania pozostałych zamrożonych akt.

Miasto podejmuje działania, aby odbudować zniszczone hale. W pierwszej kolejności nastąpi przywrócenie funkcjonalności budynku administracyjnego i hali nr 3. Działania te prowadzi Zarząd Inwestycji Miejskich. Niezbędna jest tu jednak analiza prokuratury w zakresie przyczyn zaistniałego pożaru, zarówno jeśli chodzi o system przeciwpożarowy, jak i samą konstrukcję poszczególnych obiektów budowlanych.

Urząd Miasta Krakowa oczekuje na wynik prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Krakowie śledztwa w sprawie przyczyn pożaru. Miasto Kraków występuje w przedmiotowym postępowaniu w charakterze poszkodowanego i w pełnym zakresie współpracuje z organami ścigania. Do dziś Urząd Miasta Krakowa nie otrzymał z prokuratury żadnej informacji, która odnosiłaby się do przyczyn czy też samego przebiegu pożaru. O ewentualnej odpowiedzialności będzie można mówić, gdy będą znane przyczyny wybuchu pożaru.